

ใบงานกิจกรรมเชิงรุก (Active Learning) วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔: วรรณกรรมล้ำค่า สู่ภูมิปัญญาอารยธรรม เรื่อง: การอ่านจับใจความเชิงวิเคราะห์
นิทานท้องถิ่น "เด็กชายแห่งสายน้ำมูลกับรัตนวาริเทพ" **ทักษะศตวรรษที่ ๒๑:** การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking), การแก้ปัญหา (Problem Solving), และความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

๑. ตัวชี้วัด

- ท ๑.๑ ป.๕/๕: วิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต
- ท ๕.๑ ป.๕/๓: อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรม
- **ตัวชี้วัดนวัตกรรม:** แสดงวิธีคิดวิเคราะห์เชิงระบบผ่านกระบวนการ S-SIX Model

๒. คำชี้แจง

ให้นักเรียนสวมบทบาทเป็น "ผู้พิทักษ์สายน้ำมูล" ศึกษาเนื้อหานิทานและใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามและสร้างสรรค์ผลงานตามระดับความท้าทายที่กำหนด

๓. กิจกรรมและคำถาม (Bloom's Taxonomy)

ระดับที่ ๑: ความจำและเข้าใจ (Remember & Understand - พื้นฐาน)

๑. จากนิทาน "เด็กชายแห่งสายน้ำมูลกับรัตนวาริเทพ" รัตนวาริเทพได้ยื่นเงื่อนไขหรือคำสอนสำคัญใดให้แก่เด็กชาย เพื่อให้สายน้ำมูลกลับมาอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง?
.....
.....

ระดับที่ ๒: การวิเคราะห์และการประยุกต์ใช้ (Analyze & Apply - วิเคราะห์)

๒. **สถานการณ์จำลอง (Real-world Context):** หากปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมหรือชุมชนปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำมูลใกล้บ้านของนักเรียน นักเรียนจะใช้บทเรียนจากนิทานเรื่องนี้มาอธิบายให้คนในชุมชนเข้าใจถึง "ความสำคัญของรัตนวาริเทพ (จิตวิญญาณสายน้ำ)" ได้อย่างไร?
.....
.....

๓. **โจทย์เปิด (Open-ended):** นักเรียนคิดว่า "ขยะ" ในแม่น้ำมูลส่งผลกระทบต่อ "ความรู้สึก" ของรัตนวาริเทพอย่างไร? (ให้นักเรียนวิเคราะห์โดยใช้การเปรียบเทียบเชิงสัญลักษณ์)
.....
.....

ระดับที่ ๓: การประเมินค่าและสร้างสรรค์ (Evaluate & Create - สร้างสรรค์)

๔. **โจทย์เปิด (Open-ended):** หากนักเรียนสามารถมอบ "ของขวัญ" ๑ อย่างให้กับเด็กชายในเรื่องเพื่อใช้ในการปกป้องแม่น้ำมูลได้ตลอดไป นักเรียนจะมอบอะไร? เพราะเหตุใด? (ระบุเหตุผลที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาเชิงระบบ S-SIX)
.....
.....

๕. **กิจกรรม "นวัตกรรม":** จงออกแบบ "ป้ายรณรงค์สั้นๆ" หรือ "สโลแกน" ที่มีทั้งข้อความและภาพประกอบ (สเก็ทซ์ภาพในกรอบ) เพื่อเชิญชวนชาววารินชำราบให้กลับมาดูแลรัตนวาริเทพอีกครั้ง
[กรอบวาดภาพ]

สโลแกน:

๔. เฉลยและแนวความคิดการตอบ (สำหรับครู)

- **ข้อ ๑:** รัตนวาริเทพสอนเรื่องความกตัญญูต่อธรรมชาติและการพึ่งพาอาศัยกัน (ตอบตามเนื้อเรื่อง)
- **ข้อ ๒:** แนวคำตอบควรเน้นการสร้างตระหนักรู้ว่าน้ำคือชีวิต หากน้ำเสียจะส่งผลกระทบต่อคน (Impact ใน S-SIX)

- ข้อ ๓: เปรียบชยะเหมือนบาดแผลหรือความเศร้าหมองของเทพเจ้า สื่อถึงความถดถอยของจริยธรรมมนุษย์
- ข้อ ๔: เปิดกว้างตามความคิดสร้างสรรค์ เช่น "กระจกสะท้อนความจริง" เพื่อให้คนเห็นผลกระทบของการกระทำตนเอง
- ข้อ ๕: เน้นการสื่อสารที่กินใจและมีความหมายสอดคล้องกับท้องถิ่น

๕. เกณฑ์การประเมินผล (Rubric) แบบ ๔ ระดับ

ประเด็นการประเมิน	ระดับ ๔ (ดีเยี่ยม)	ระดับ ๓ (ดี)	ระดับ ๒ (พอใช้)	ระดับ ๑ (ปรับปรุง)
การอ่านจับใจความ (K)	สรุปเนื้อหาและคำสอนได้ถูกต้องแม่นยำครบถ้วน	สรุปเนื้อหาได้ถูกต้องเกือบทั้งหมด	สรุปเนื้อหาได้บางส่วน	สรุปเนื้อหาคลาดเคลื่อนจากเรื่อง
การวิเคราะห์เชิงระบบ (P)	วิเคราะห์สถานการณ์จริงและเชื่อมโยงนิทานได้อย่างลึกซึ้ง	วิเคราะห์และเชื่อมโยงนิทานกับสถานการณ์จริงได้ชัดเจน	วิเคราะห์ได้แต่ยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับความจริงได้ดี	วิเคราะห์ปัญหาได้เพียงระดับพื้นฐาน
ความคิดสร้างสรรค์ (P)	ออกแบบทางออกและสโลแกนที่มีเอกลักษณ์และสูง	ออกแบบผลงานได้สวยงามและสื่อสารได้ตรงประเด็น	ผลงานมีความเป็นไปได้แต่ยังขาดความแปลกใหม่	ผลงานเลียนแบบจากตัวอย่างเดิม
การเห็นคุณค่าท้องถิ่น (A)	แสดงเจตคติในการอนุรักษ์อย่างแรงกล้าและเป็นรูปธรรม	แสดงเจตคติในการอนุรักษ์ได้อย่างชัดเจน	แสดงความสนใจในการอนุรักษ์บ้าง	ไม่แสดงเจตคติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์

เกณฑ์การตัดสิน: คะแนน ๑๓-๑๖ (ดีเยี่ยม), ๙-๑๒ (ดี), ๕-๘ (พอใช้), ๑-๔ (ปรับปรุง)